

Monumentnummer*: 510273

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 03 september 1999
Kadaster deel/nr 82745/41

Woonplaats* Zeist
Gemeente* Zeist
Provincie* Utrecht

Locatiennaam Zeist
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Zeist
Sectie* H
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2770

Omschrijving**

Inleiding

Watertoren, in 1896 gebouwd naar eigen ontwerp en in opdracht van de Utrechtse Waterleiding Maatschappij. Deze maatschappij kwam voort uit de in Luik gevestigde Compagnie Générale des Conduites d'Eau, die opdracht tot aanleg, financiering en exploitatie van de stadswaterleidingen in de Utrecht en omstreken wist te verkrijgen. Na een eerste naamverandering in "Compagnie des Eaux d'Utrecht" werd de maatschappij in 1889 omgedoopt tot de "Utrechtsche Waterleiding Maatschappij". De 37,5 meter hoge toren van Zeist behoort samen met die van de stad Utrecht (1896) en Tiel (1890) tot de van voor 1900 daterende watertorens. De toren van Baarn (1903) vertoont stylistische overeenkomsten. De bescherming omvat de toren en het bijbehorende originele hekwerk.

Omschrijving

De WATERTOREN aan de Bergweg te Zeist ligt in de as van de op de Bergweg uitkomende Hortensialaan en kenmerkt zich door neorenaissancestijl-invloeden. De toren op cirkelvormige plattegrond bestaat uit een zich verjongende schacht met uitgekraagde reservoirbekroning. Het overstek van het puntdak is na 1900 gewijzigd, evenals de lantaarnvormige ontluchtingskoker, die is ingekort. De toren is opgetrokken in kruisverband en heeft drie geledingen. De eerste geleding kent een uitgekraagde hardstenen plint en afzaat alsmede een decoratie van verblendsteen bestaande uit een vijftal sierbanden. De met een cordonlijst afgesloten geleding

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bevat aan de zijde van de Bergweg de entree, bestaande uit een houten dubbele deur met een thans dichtgezet halfrond bovenlicht. De deuren zijn voorzien van gietijzeren siermotieven. Boven de ingang is een hardstenen gedenkplaat ingemetseld met de tekst: "Utrechtsche Waterleiding Maatschappij Op 1 juni 1896 werd ter herinnering aan de opening der waterleiding te Zeist deze steen gesteld door de burgemeester Mr. J. J. Clotterbooke Patijn van Kloetinge".

De tweede geleding, de torenschacht, is minder gedecoreerd en bevat een aantal smalle vensters en enkele rondboogvensters.

De derde geleding omvat het reservoirgedeelte. De uitkraging bestaat uit siermetselwerk tussen profielijzers. Het muurwerk van het reservoir is door middel van bakstenen lisenen vertikaal geled en bevat in ieder vlak een vierkant en een langwerpige venster. Boven de cordonlijst aan de bovenzijde van de toren bevindt zich een rij vensters afgewisseld door sierankers.

Het interieur is nog in geheel oorspronkelijke staat en bevat houten trappen. De kop van de toren bevat een uit geklonken ijzer vervaardigd waterreservoir van het type Intze I met een inhoud van 300 m³.

Op het erf voor de ingang van de toren staat nog het originele gietijzeren toegangshek met gietijzeren hekpijlers.

Waardering

De watertoren te Zeist uit 1896 is van architectuurhistorisch belang als vroeg en gaaf bewaard voorbeeld van een watertoren met neorenaissancestijl-invloeden en een vat van het Intze-type in een uitkragend reservoirgedeelte. De toren is van cultuurhistorisch belang als zeldzaam voorbeeld van de oudere generatie van watertorens in Nederland. Het gebouw kent voorts een hoge ensemblewaarde als stedenbouwkundig element van de gemeente Zeist.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf